

ΤΟΥ Κώστα Γεωργουσόπουλου

Tabula rasa

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΕ ΤΗΒΕΝΝΟ

Πρέπει να το ομολογήσουμε και ίσως κάποτε να απολογηθούμε ως κρᾶτος, αλλά κυρίως ως πνευματικό για αιώνες ταγίο του πολιτισμού, γιατί περιφρονήσαμε, γιατί σχεδόν λειδορήσαμε και σαφώς αποσιωπήσαμε, ρίχνοντάς την στα πίσω ράφια της βιβλιοθήκης των Ελλήνων, την «Αινειάδα» του Βιργίλιου. Όπως μαθαίνουμε από ένα πρόσφατο βιβλίο (που θα με απασχολήσει παρακάτω) το ίδιο άγνωστος με μας του απογόνους του Ομήρου είναι ο Βιργίλιος και η «Αινειάδα» στον απόφοιτο της εκπαίδευσης όλου του φάσματος στην Ιταλία, αφήνω την άλλη ευρωπαϊκή εκπαίδευση. Όπως και άλλοι σύγχρονοί μου μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης, αποσπάσματα της

της Αινειάδας ή Πώς ο Βιργίλιος μπορεί να σε βοηθήσει σε δύσκολους καιρούς», που κυκλοφορεί τώρα και στην Ελλάδα για το έπος του Βιργίλιου, και που μόλις το 2020 κυκλοφόρησε στην Ιταλία, και είμαστε ευγνώμονες στις Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ που το κυκλοφορεί και στα ελληνικά, ήδη από το 2022, σε έξοχη μετάφραση της Άννας Παπασταύρου. Ο εκδότης, φιλόλογος ο ίδιος, και η μεταφράστριά ας είναι υπερήφανοι που έσπευσαν να μας προικίσουν με ένα έργο που έρχεται να καλύψει ένα κενό πολιτισμού, τουλάχιστον για τον μέσο Έλληνα που διψάει για γνώση του ευρωπαϊκού πολιτισμού που πολιτικά προχωρεί σε γάμους, χωρίς να γνωρίζει τα προκείμενα των νιόγαμπρων και των νιόνυμφων.

Διδάχθηκα και «Αινειάδα» στο Αθήνισι από δύο αλληλομισούμενους (διαπόμεναν ο ένας τον άλλον από την έδρα των παραδόσεων) εντεταμένους υφηγητές, αφού μετά τον θάνατο του Ερρίκου Σκάσση (Έλληνα Καθολικού το θρήσκευμα και αργότερα Ορθόδοξου) για πολλά χρόνια δεν βρέθηκε φιλόλογος λατινομαθής να αναλάβει τη χρεώσασα θέση. Ακόμη και στη Θεσσαλονίκη Λατινικά δίδασκαν για χρόνια ο Κακκριδής, ο Χουρμουζιάδης, ο Μαρωνίτης ελλείψει ενδιαφερομένου. Ο σπουδαίος λατινομαθής Λιαπίς έλαμψε στην Κύπρο.

Ετσι ως μάννα εξ ουρανού, τουλάχιστον για κάθε Έλληνα που ενδιαφέρεται για τα θεμέλια του ευρωπαϊκού πολιτισμού, έρχεται αυτό το βιβλίο της Marcolongo, φιλόλογου και ελληνίστριας, απόφοιτης του Πανεπιστημίου του Μιλάνου, που έχει διδάξει κλασικές γλώσσες από το Παρίσι και το Λιβόρνο και από το Σαράγεβο ως το Ντακάρι! Για να ερεθίσω τη φιλαναγωγία των αναγνωστών μου αντιγράφω τους τίτλους των κεφαλαίων του βιβλίου: «**Δακρύζοντας, Η ιστορία του Βιργίλιου και της Αινειάδας**», «**Ο ρόλος της μοίρας στην Αινειάδα**», «**Να είσαι ο Αινείας, Η τόλημ στην prietas**», «**Ένα γυναικείο ζήτημα, Η Διδώ και ο έρωτας στην Αινειάδα**», «**Οι πόλες των ονειρών**», «**Η Ιταλία και οι ιταλικοί λαοί στην Αινειάδα**», «**Αξιοθαύμαστο, Το στυλ της Αινειάδας και των εξαμέτρων της**», «**Η πρόσληψη της Αινειάδας από τη μεταγενέστερη λογοτεχνία**».

Το βιβλίο, παρότι κυρίως απευθύνεται σε κοινό φοιτητών και λογίων, έχει ένα αξιοζήλευτο προσόν. Ρέει, διαβάζεται σαν πεζογράφημα, χωρίς να απαιτεί από τον μη φιλόλογο αναγνώστη πωξίδα. Το μέγα και σπάνιο προσόν της Marcolongo: δασκάλα με κύριο εφόδιο την εκλαίκευση, χωρίς απλουστεύσεις και χωρίς θυσία των ουσιαστών εργαλείων κατανόησης ενός μεζονος έργου ευρωπαϊκής παιδείας.

Το βιβλίο της Andrea Marcolongo «Το δίδαγμα της Αινειάδας ή Πώς ο Βιργίλιος μπορεί να σε βοηθήσει σε δύσκολους καιρούς», κυκλοφορεί τώρα και στην Ελλάδα για το έπος του Βιργίλιου, από τις Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ σε έξοχη μετάφραση της Άννας Παπασταύρου

«Αινειάδας» του Βιργίλιου διδαχθήκαμε στο κλασικό λύκειο, τουλάχιστον της δεκαετίας '50 - '60.

Το ίδιο και στην Ιταλία, τα έργα του «Τα Βουκολικά» και «Τα Γεωργικά, μαζί με την «Αινειάδα» αντιστοιχούν με τα ομηρικά έπη και, κυρίως, με τα έργα του Ησίοδου. Αλήθεια, ποιος Έλληνας, εκτός από μια μικρή ομάδα μανικών φιλόλογων, γνωρίζει έστω και ένα στίχο ή το χοντρικό περιεχόμενο από το «Έργα και Ημέρα» του Ησίοδου; Κι όμως, χωρίς τη μελέτη αυτών των κειμένων, μας διαφεύγει μια βαθιά και ουσιαστική γνώση του ελληνικού κόσμου της αρχαιότητας. Ας μην ονειδίζουμε, λοιπόν, την κουλτούρα μας που τόχα μου η παιδεία μας αγνοεί την «Αινειάδα». Τον Ησίοδο μας ποιος τον διαβάζει και πού μπορούμε να καταφύγουμε για να τον γνωρίσουμε; Ας μην ονειδίζουμε την άγνοια, ακόμη και των ελληνικών φιλόλογων της έδρας που αγνοούν παντελώς τον Αινεία και τις περιπέτειές του, ώσπου ίδρυσε τη Νέα Ρώμη.

Έτσι, είναι δώρο ουρανοκατέβατο το βιβλίο της Andrea Marcolongo «Το δίδαγμα